

Tisztelt Csillaghegyi Ünneplő Közösség !

A mise kezdetén felcsendülő népének így szólt hozzánk: Örvendezzünk jertek! Igen, örvendezni jöttünk, mert egy ünnep előestéjén vagyunk, és ünnepelni jó dolog. De mit is ünnepelünk? Magyarország tavasszal, és ősszel nemzeti ünnepein egy- egy olyan eseményre emlékeznek, amely korszakot nyitott, bár a saját korában tragikus véget ért. A tizenkilencedik század nemzeti tragédiája ott lappangott a gazdasági, és társadalmi felemelkedéshez vezető kiegyezés megvalósulásában, mint ahogyan az 1990-es rendszerváltás sem történhetett volna meg, vagy nem ugyanúgy zajlott volna le 1956 nélkül. 1848, és 1956 ezért a leverésük ellenére nem a gyász, hanem az öröm ünnepe, mert évtizedekre, évszázadokra mutatja utat, hogy a szabadságvágy minden zsarnoki elnyomáson is úrrá lesz, és végül célhoz ér.

A hatvan évvel ezelőtti események azonban gyökeresen mások 48-hoz képest. A XIX. század nemzeti tudatra ébredése a nyilvánvalóan külső erő elleni harcban másként tette hőssé a szabadságharcosokat, mint 56 a forradalmárait, akiknek tragikus sorsát nemcsak a katonai akcióval megszálló orosz csapatok, de saját nemzettársaik árulása is megpecsételte. Talán ebben is rejlik, hogy míg a március ifjak neve közismert, a napra pontosan 60 évvel ezelőtt a Műegyetem aulájában megfogalmazott, és október 23.-án az utcán született forradalom programjává vált 16 pont megalkotóiról nem sokat tudunk. Mondhatjuk úgy is, hogy a történelmileg közelebb lévő 1956-ról kevesebbet tud a társadalom, mint 1848-ról, és ennek hátterében nem csak az van, hogy nem egészen két hét történései állnak közel másfél évvel szemben, hanem az is, hogy a saját nemzetbéliék lágy diktatúrája mögött (persze, amely eleinte kemény volt !) a kőkemény, és kívülről diktált politikai elnyomás állt. Az árulást ugyanakkor csak úgy lehetett szalonképessé tenni, hogy a diktatúra lazulásakor a történések egyoldalú kanonizálásával egyes főszereplők epizód szereplőkké váltak, és főleg csak a belső pártreformban gondolkodókból lettek kihirdetett hősök. Ennek esélyére már Mindszenty bíboros úr is felhívta a figyelmet, mikor 1956. november 3.-i beszédében így fogalmazott: „Mit gondolnak a bukott rendszer örökösei? Ha az általuk megbélyegzett elődeik vallás-erkölcsi alapon álltak volna, elkövették volna-e mindazt, aminek következményei elől menekülni kényszerülnek? „ És e történelemformálás része volt a mai generációk életében az, ahogy tíz esztendővel ezelőtt rendőrártak zárta a megemlékezést.

Az ünneplésen túl ezért hát feladataink is vannak. Feladatot jelent egyfelől, hogy a történésekről, a motivációkról lehántva a közel 40 év torzító szándékát, 56 valódi értékeit azonosítsuk, és tegyük a társadalmi tudat részévé. Sajnos egyre kevesebb az a személy, aki erről hiteles tanúságot adhat, és az ellenérdekelt

történelemhamisítók könnyen szubjektív értékeléssé minősíthetik az ő megnyilatkozásait. Feladatot jelent másfelől ugyanakkor, hogy számba vegyük, mit adott nekünk 56, és miként tudjuk értékeit továbbvinni.

1956 lényegét persze az elmondottak értelmében sokan, sokféleképpen ragadják meg. Ezért talán leginkább a 16 pont társadalmi jelentőségű üzeneteinek mai feladatairól essék szó. Meghatározó jelentőségű volt e proklamációban a függetlenségnek, a vélemény-, és szólásszabadságnak, a demokratikus intézményrendszereknek, a nemzeti érdekeknek megfelelő gazdaságpolitikának, és nyilvánosságának, valamint a nemzeti identitás helyreállításának a követelése. Mondhatjuk akár, hogy ezek a követelések lényegében a vasfüggöny lerombolását követően teljesültek. Ha csak eddig jutunk el gondolatainkban, akkor hálát kell adnunk azon hősöknek, áldozatoknak, akik 1956-ban e lehetőségek ébrentartásáért áldozták életüket, vagy pecsételték meg a megtorlások idején elszenvedett büntetésükkel életüket, sorsukat. Ha azonban tovább tekintünk, akkor az emlékezésen túl azt a kérdést is fel kell tennünk, hogy tettünk-e, teszünk-e valamit ezen értékek megóvásáért, magasabb szintre emeléséért. Nem kívánva a megemlékezésben napi politikai szintet érinteni, de nem megkerülve azt, kollektíven, és egyénileg is el kell gondolkodni minden döntésünk során,

- hogy a Mohács óta elvesztett nemzeti önrendelkezésünk helyreállítását segíti-e, segítette-e az adott lépésünk,
- hogy felnőtt polgár módjára éltünk-e a szabadság jogainkkal, megteremtve, és kikényszerítve a társadalmi demokrácia kiterjedését,
- hogy gazdasági döntéseinkkel elősegítettük-e a nemzet felemelkedését, vagy csak saját szűk érdekeinek megfelelően cselekedtünk.

Amikor 1956 októberében a Műgyetem előtti térről elindult a Bem szoborhoz, a Pálffy térre a tömeg, kifejezve a hasonló törekvéseket megfogalmazó lengyel megmozdulások iránti szolidaritását, még nem lehetett tudni, hogy ez a nemzet jövőjét meghatározó forradalom lesz. Ma sem tudjuk biztosan, hogy mely történés milyen következménnyel jár, de ha napi életünket az egykori forradalom üzenetének tükrében alakítjuk, akkor biztosak lehetünk, hogy jól, és méltón emlékezünk nem csak ma, de minden nap 1956-ra.

Ennek jegyében - a múlt felidézésén túl a saját feladatainkra is gondolva - hallgassuk meg a 8kor Színház ünnepi műsorát, majd gyűjtsuk meg ezt követően az emlékezés gyertyáit a Zsámboki keresztnél. Köszönöm figyelmüket!